

24.11.2022

7-Б кл.

Історія України

вч. Рзаєва Н.О.

Тема: Київська держава за Володимира Великого.

Мета: проаналізувати основні напрямки політики князя Володимира, визначити роль його діяльності для зміцнення держави, на основі аналізу причин і фактів, підкреслити прогресивне значення запровадження християнства; розвивати історичне мислення, формувати вміння аналізувати історичні факти та події, оцінювати їхнє значення; формування критичного мислення; виховувати почуття патріотизму на прикладі життя та діяльності історичного діяча.

1. Перегляньте відео: <https://youtu.be/zmYCQjqxKmk>

2. Опрацюйте опорний конспект:

Після смерті Святослава між членами династії Рюриковичів почалася боротьба за владу. Олег і Володимир не хотіли визнавати великим князем київським свого старшого брата Ярополка. У свою чергу, той вирішив приборкати братів і стати єдиновладним володарем Русі. У 977 р. Ярополк вирушив із військом у Деревлянську землю, щоб відібрати її в Олега. Олег програв битву зі своїм старшим братом і загинув.

Володимир, який у цей час правив у Новгороді, щоб не повторити трагічної долі брата, утік до Швеції. Звідти він повернувся із сильною варязькою дружиною і рушив на Київ. Унаслідок нетривалої війни між братами Ярополк загинув, і великим князем київським став Володимир.

Володимир розпочав своє князювання з того, що відправив варягів, які допомогли йому здобути владу, до Константинополя служити візантійському імператору. Своїх дружинників князь посадив намісниками в багатьох містах Русі.

Новий князь продовжував політику попередників щодо підпорядкування Києву східнослов'янських земель, які не увійшли до складу Русі або відпали в попередні роки.

У 981 р. Володимир відвоював у поляків територію Червенських міст (Волинь, Червень, Белз і Перемишль).

До Русі було приєднано землі в басейні Західного Бугу. Незабаром тут було збудовано фортецю, а на Волині засновано нове місто Володимир. Упродовж

981—982 рр. князь двічі приборкував в'ятичів, а пізніше — радимичів і білих хорватів.

За часів Володимира під владою київського князя опинилися всі східнослов'янські землі. Завершився процес формування державної території Русі, яку, на думку деяких істориків, можна вважати імперією, подібною до імперії Карла Великого.

Володимир Святославич (980 -1015 рр.)

Князювання Володимира, розпочалося в скрутні для держави часи.

Країна була знесилена постійними війнами Святослава Завойовника та міжкнязівськими чварами. Завоювання у Причорномор'ї та на Балканах були втрачені. Договір 972 р. позбавляв Київ переваг у відносинах з Візантією. Печенізька навала спустошувала південні землі, безпосередньо загрожуючи столиці. Як наслідок, у суспільстві активізувалися відцентрові тенденції.

У своїй діяльності Володимир докладав багато зусиль для розбудови державності Русі. Близько **988 р. він здійснив адміністративну реформу**. Князь позбавив влади місцеву племінну знать і посадив у княжіннях намісниками своїх десяткох синів. Відтоді в життєво важливих центрах Русі були провідники волі великого князя київського зі своїми дружинами. Князь провів також судову реформу, запровадивши «Устав земляний» — новий збір норм усного звичаєвого права, що базувався на давніх звичаях і традиціях східних слов'ян.

Майже безперервна боротьба Володимира з печенігами, які чинили напади на Русь, обумовила необхідність здійснення воєнної реформи. Замість найманців-варягів князю стали служити найманці зі східнослов'янських союзів племен, а південні кордони було зміцнено величезною за розмірами системою укріплень, відомою як «Змієві вали»

Зверніть увагу

«Змієвими валами» називали оборонні лінії, які захищали Київ із півдня, сходу й заходу, простягаючись майже на тисячу кілометрів уздовж проток Дніпра. Назва походила від легенди про богатирів, які боролися з велетенським змієм, що

нападав на слов'янські землі. Вони начебто запрягали Змія в плуг й орали гігантські борозни, доки він не сконав.

Багато уваги Володимир приділяв розбудові свого «стольного града» Києва. На початку його князювання розпочалося будівництво нової міської фортеці «міста Володимира» площею в 10 гектарів. Центральну частину міста, або Гору, оточували високі земляні вали з дерев'яними баштами.

2. Реформи Володимира.

Назва реформи	Основні заходи
Державного управління	Створив 8 округів, які поділялись на волості. Посадниками поставив своїх синів або надійних людей.
Військова	За службу у війську надавали земельний поділ, у війську служили найманці.
Судова	Запроваджено кодекс правових норм, усний «Закон земляний»
Оборонна	Будувались фортеці, укріплення навколо Києва, оборонні рубежі «Багатирські застави»
Фінансова	Почали карбуватись перші гроші. Монети виготовляли із срібла і золота.
Державна символіка	Герб – тризуб
Релігійна реформа	Запровадив християнство

На початку свого правління Володимир здійснив **першу релігійну реформу**. Він спробував реформувати язичництво, проголосивши Перуна верховним богом Русі. Проте стара віра не відповідала новим відносинам у суспільстві. До того ж у тогочасному християнському світі східних слов'ян часто називали принизливим прізвиськом «варвари». Імовірно, усе це спонукало князя Володимира охрестити Київську державу.

Вирішивши охрестити населення своєї держави, Володимир зупинив свій вибір на християнстві візантійського зразка. Здійсненню задумів князя сприяв збіг обставин. Візантійський імператор Василій II звернувся до Володимира з проханням про військову допомогу для придушення бунту. Київський князь погодився за умови, якщо сестра імператора Анна стане його дружиною. Складність ситуації примусила Василя II прийняти цю пропозицію, хоча за традицією візантійські принцеси могли виходити заміж лише за рівних собі осіб.

Однак після того як військо київського князя допомогло імператору придушити бунтівних феодалів, Василій II відмовився віддати свою сестру за Володимира. Для того щоб примусити Василя II виконати обіцянку, князь Володимир у 988 р. захопив місто Херсонес (Корсунь) — оплот візантійського панування на Кримському півострові. Імператор був змушений виконати умови угоди, але зобов'язав Володимира перед шлюбом з Анною охреститися, оскільки християнка не може стати дружиною язичника. Князь на це погодився.

Після охрещення Володимира візантійськими священиками в Херсонесі він узяв шлюб з Анною. Ця подія започаткувала процес хрещення Київської держави. Повернувшись до Києва, Володимир організував хрещення населення своєї столиці.

Пізніше почалося хрещення жителів інших земель Русі. У літописі Нестор розповідає про всі події, пов'язані із запровадженням християнства у 988 р.

За наказом князя Володимира у Києві протягом 989—996 рр. було зведено церкву Богородиці. Це був перший на Русі кам'яний храм, збудований руськими та візантійськими майстрами. На утримання церкви князь віддавав десятю частину власних прибутків, тому її називали **Десятинною**. Ікони, хрести і церковний посуд для храму Володимир привіз із Херсонеса. У Десятинній церкві, за рішенням князя Володимира, у кам'яному саркофазі було перепоховано останки княгині Ольги. Згодом тут також було поховано самого Володимира і його дружину — візантійську принцесу Анну. Десятинна церква була зруйнована під час монгольської навали.

Прийняття християнства мало важливе історичне значення для подальшого розвитку Київської держави. Воно сприяло руйнації залишків родових відносин у східних слов'ян, зміцненню князівської влади, визнанню її права на панування. Водночас християнство утверджувало рівність усіх перед Богом.

Прийняття християнства долучило Русь до кола цивілізованих держав того часу. Воно зміцнило міжнародний авторитет Русі, відкрило перед київськими князями можливості для встановлення рівноправних зв'язків із європейськими країнами.

Християнство спричинило поступові докорінні зміни у світорозумінні східних слов'ян, стало підґрунтям для формування якісно нових підвалин у культурі, на яких розвивалися писемність, освіта, література, мистецтво тощо.

Саме для того щоб світ дізнався, що Русь стала новою християнською державою, уперше розпочалося **карбування власних золотих і срібних монет**. На цих «златниках» і «срібляниках» було зображено князя Володимира з атрибутами влади (у короні, сидячи на троні) та з хрестом у руці. На зворотному боці монет карбували «тризуб» — герб князя.

Записати терміни:

Червенські міста – Волинь, Червен, Белз, Перемишль.

Устав земляний – новий звід норм усного звичаєвого права, що базувався на звичаях і традиціях східних слов'ян.

Змієві вали - оборонна лінія яка захищала Київ із Пд., Сх. і Зх.

Шлюбна дипломатія - укладання вигідних союзів шляхом шлюбів із членами родин правителів різних країн.

Основні поняття та терміни

- **Дитинець** – укріплена частина середньовічного міста, замок.
- **Десятинна** – у середньовічній Європі – десята частина врожаю або інших доходів, яку сплачувало церкві населення на утримання місцевих храмів, парафіяльного духовенства та бідних. У Київській Русі -- відрахування на користь церкви із доходів усіх князівських володінь та прибутків усіх землевласників. Уперше десятину встановив київський князь Володимир Святославич після хрещення Русі для перебудови і утримання Десятинної церкви.

Хронологія подій

- **978 – 1015 рр.** - Князування Володимира Святославича
- **988 р.** - Запровадження християнства на Русі як держава
- **989 – 996 рр.** - Спорудження Десятинної церкви

Домашнє завдання: прочитати пар. 5. Скласти таблиця «Внутрішня і зовнішня політика Володимира Великого».

Завдання надсилайте на освітню платформу Human,
вайбер 097-880-70-81, або на ел. адресу nataliarzaeva5@gmail.com